

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

78000 Бања Лука, Бана Милосављевића 8
Република Српска, БиХ
Тел: +387 (0) 51 / 211 286, 211 312
Факс: +387 (0)51 / 211 312
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о обављеној ревизији финансијских извјештаја
Министарства финансија и трезора
за период 01.01-31.12.2002. године**

Број:РВ001-03

Бања Лука 28.08.2003. године

Извјештај Главног ревизора

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Биланса стања Министарства финансија и Трезора Републике Српске, на дан 31.12.2002. године, Биланса успјеха за 2002. годину, те ревизију извршења буџета за 2002. годину. За финансијске извјештаје и податке исказане у финансијским извјештајима одговоран је министар финансија. Наша одговорност је да изразимо мишљење, на основу ревизије коју смо обавили, о томе да ли финансијски извјештаји одражавају тачан и истинит приказ пословања током године и стања на крају године, те да ли је поштована важећа законска регулатива.

Ревизију смо извршили у складу са ИНТОСАИ ревизијским стандардима Координационог одбора институција за ревизију БиХ и Стандардима ревизије РС. Ови стандарди нам налажу да ревизију планирамо и извршимо на начин који нам омогућава да се у разумној мјери увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе. Ревизија укључује испитивање доказа на бази провјере узорака, који поткрепљују износе објелодањене у финансијским извјештајима. Ревизија, такође, укључује оцјену примијењених рачуноводствених начела и значајних процјена извршених од стране менаџмента Министарства финансија и трезора, као и ревизију усклађености пословања Министарства финансија са важећом законском регулативом.

Сматрамо да ревизија коју смо извршили обезбјеђује разумну основу за наше мишљење.

Као што је наведено под тачком 3.3, активности Министарства у процесу набавке роба, услуга и уступање радова нису у потпуности усклађене са Законом о поступку набавке роба, услуга и уступања радова, укључујући и надлежности и овлаштења Министарства у погледу одобравања реализације набавки путем надметања по позиву и путем директне погодбе.

Процјена и исказивање билансних позиција на рачунима биланса стања и биланса успјеха није вршена у складу са рачуноводственим начелима и рачуноводственим стандардима РС и не даје реално и објективно имовинско и финансијско стање Министарства финансија и Трезора (Тачка 3.4).

У билансу стања исказана је укупна актива у износу од 3.033.950.544 КМ и укупна пасива у износу од 3.321.980.872 КМ. Исказана актива и пасива су неусклађене за 288.030.328 КМ (Тачка 3.4).

Као што је наведено под тачком 3.3.1, у билансу стања Министарство је исказало укупна новчана средства у износу од 1.554.498.558 КМ. Ревизијом су утврђена укупна новчана средства, којима управља и располаже Министарство финансија, у износу од 53.868.577 КМ. У оквиру новчаних средстава Министарство је неправилно исказало 1.511.868.164 КМ потраживања од НБЈ по основу старе девизне штедње, а није обухватило новчана средства у домаћој валути у износу од 11.238.183 КМ која се налазе на намјенским рачунима код домаћих банака и на јединственом рачуну трезора.

Ревизијом је утврђено (Тачка 3.4.2) да је вриједност сталних средстава неправилно увећана за улагања у туђе објекте ("Метал" Б.Лука и простор у Бана Милосављевића 8) за 332.570 КМ, те да су улагања у туђе објекте у износу од 225.113 КМ неправилно књижена на остале непоменуте услуге.

У билансу стања (Тачка 3.4.3) су исказана потраживања за дате авансе у износу од 2.912.616 КМ, док су ревизијом утврђена потраживања за дате авансе у износу од 1.090.207 КМ. Разлика се односи на незатворене авансе од топлана Бања Лука и Приједор за испостављене рачуне гријања буџетским корисницима, у складу са Одлуком Владе, у износу од 1.083.209 КМ и плаћања за набавку трезорских каса, које неоправдано нису активирани, у износу од 762.400 КМ.

Као што је изнијето под Тачком 3.4.4, уложена средства у банке и друге финансијске организације су у билансу стања исказана у износу од 82.571.954 КМ. Ревизијом је утврђено стање уложених средстава у банке и друге финансијске организације у износу од 21.845.565 КМ. Продајом државног капитала у банкама МФ је наплатило и укњижило у приходе укупно 10.246.527 КМ. Капитални губитак остварен продајом државног капитала износи 50.479.862 КМ. С обзиром да не постоји рачуноводствена политика разграничавања расхода, а да је губитак остварен највећим дијелом у 2002 - ој години, расходи 2002. године су морали бити увећани за капитални губитак.

Министарство финансија није укњижило акције у вриједности од 1.370.000 КМ, које је добило на поклон од "Верано Моторс" Београд, купца државног капитала у Бањалучкој банци.(Тачка 3.4.4)

У оквиру дугорочних разграничења нису исказана средства у износу од 804.040 КМ која се односе на унапријед плаћену закупнину пословног простора у згради Метала (Тачка 3.4.5).

Исказана вриједност извора сталних средстава (Тачка 3.4.8) од 300.532.758 КМ је недокументована и неадекватна исказаној вриједности сталних средстава Министарства од 4.945.691 КМ. Односи се највећим дијелом на неусаглашена књижења других буџетских корисника, које је неопходно усагласити, те на негативне курсне разлике у износу од 16.250.410 КМ, што не представља изворе средстава. Остали извори средстава од 60.553.698 КМ се односе на неправилна књижења преузетих обавеза и потраживања по почетним билансима банака.

Као што је изнијето под Тачком 3.5, Министарство није исказало у билансу успјеха расходе по основу закупа пословног простора у износу од 381.480 КМ, као ни расходе настале по основу накнада и провизија Централној банци БиХ у износу од 798.293 КМ.

Министарство је у 2002. години за финансирање текућих трошкова и измирење обавеза из ранијих година утрошило 10.174.644 КМ или 36.65 % у односу на одобрена буџетска средства, међутим ако се из одобрених буџетских средстава изузму капитални добици Министарство је за финансирање текућих трошкова и измирење обавеза из ранијих година утрошило 4.304.055 КМ или 73.31% више од одобрених буџетских средстава за текуће финансирање и финансирање обавеза из ранијих година. (Тачка 3.5)

По обављеном ребалансу Буџета РС за 2002.годину Министарство је и даље обављало реалокације буџетских средстава и на тај начин извршило повећање Буџета Министарства за 3.516.513, да би се тим реалокацијама надомјестила прекорачења на

појединим буџетским позицијама. Поменуте реалокације нису спроведене у складу са одредбама Закона о извршењу буџета.(Тачка 3.5)

По нашем мишљењу, због ефеката наведених у предходним пасусима, финансијски извјештаји Министарства финансија и Трезора за 2002. годину, по свим материјално значајним аспектима не приказују објективно и истинито имовинско и финансијско стање и извршење буџета Министарства и нису сачињени у складу са рачуноводственим стандардима и законским прописима Републике Српске.

Бања Лука, 28.08.2003. године

Главни ревизор

Бошко Чеко

САДРЖАЈ

1	УВОД	1
2	ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ОБИМ РЕВИЗИЈЕ	4
3	НАЛАЗИ	5
3.1	Препоруке из претходног ревизорског извјештаја	5
3.2	Рачуноводствени систем и систем интерне контроле	6
3.3	Набавка роба, услуга и уступање радова	7
3.4	Биланс стања	8
3.5	Планирање и извршење буџета	17
4	ЗАКЉУЧЦИ	20
5	ПРЕПОРУКЕ	23

1 Увод

Министарство финансија Републике Српске је организовано и функционише у складу са одредбама Закона о министарствима (Сл.Гласник РС број 3/97, 10/98, 18/99 и 70/02).

Функционисање и рад Министарства финансија опредељују и одредбе сљедећих прописа:

- Закона о буџету (Сл. Гл. РС број 04/00)
- Закона о буџетском систему Републике Српске (Сл. Гл.РС број 63/02)
- Закона о извршењу буџета (Сл. Гл. РС број 8/02)
- Закона о трезору (Сл. Гл. РС број 14/00)
- Закона о спољном дугу (Сл.Гл. РС број 38/98)
- Закона о финансијском пословању (Сл. Гл. РС број 12/01)
- Закона о платним трансакцијама (Сл.Гл.РС број 12/01)
- Закона о поступку набавке робе, услуга и уступања радова (Сл.Гл. РС број20/01)
- Закона о акцизама и порезу на промет (Сл.Гл. РС број 25/02 и 30/02)
- Закона о порезу на доходак грађана (Сл. Гл. РС број 51/01)
- Закона о порезу на имовину (Сл. Гл. РС број 51/01)
- Закона о порезу на добит (Сл. Гл. РС број 51/01)
- Закона о доприносима (Сл. Гл. РС број 51/01)
- Закона о рачуноводству (Сл. Гл. РС број 18/99 и 62/02)
- Закона о административној служби у управи Републике Српске (Сл.Гл. број16/02)
- Општи Колективни уговор (Сл. Гл. РС број 13/98)
- Посебни Колективни уговор за раднике запослене у државним органима управе (Сл. Гл. РС број 16/98)
- Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Министарства финансија
- Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем (Сл.Гл. РС број 37/00)
- Правилник о садржини појединих рачуна у контном оквиру за кориснике прихода буџета Републике, градова и општина, буџетских фондова и ванбуџетских фондова (Сл.Гл.РС број 3/00, 19/00 и 70/01)

- Правилник о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета (Сл.Гл.РС број 21/01)
- Наредба о отварању јединственог рачуна трезора (Сл.Гл. РС број 67/01)
- Наредба о укидању рачуна буџетских корисника (Сл.Гл.РС број 70/01)
- Наредба о уплаћивању одређених прихода буџета Републике, општина и градова, буџетских фондова и фондова (Сл.Гл. РС број 86/02)
- Упутство о обавезним елементима одлуке Владе Републике Српске о кориштењу средстава буџетске резерве (Сл.Гл.РС број 67/01)
- Упутство о начину исплате нето плате буџетских корисника (Сл.Гл.РС број 70/01)
- Упутство о форми, садржају и начину попуњавања образаца за трезорско пословање буџетских корисника (Сл. Гл. РС број 86/02)
- Упутство о благајничком пословању филијала Централног трезора РС (Сл.Гл. РС број 69/01)
- Упутство о изради годишњег обрачуна буџета и фондова за 2002. годину (Сл.Гл.РС број 86/02)
- Рачуноводствени стандарди РС

Министарство финансија врши управне и друге стручне послове у складу са чланом 11 Закона о министарствима (Сл. Гл. РС 3/97) и чланом 5. Закона о Министарствима (Сл.Гл. РС број 70/02).

Министарство финансија је оргнизовано у седам сектора:

- Секретаријат министарства,
- Сектор за фискални систем,
- Сектор за буџет,
- Сектор за трезор,
- Сектор за финансијски систем,
- Сектор за осигурање и игре на срећу и
- Сектор за спречавање прања новца

Под непосредним надзором Министарства финансија налазе се:

- Пореска управа Републике Српске,
- Републичка управа царина и
- Девизни инспекторат

Министарство је пословање и управљање средствима Буџета РС у 2002-ој години обављало преко јединственог рачуна трезора код НОВЕ БАЊАЛУЧКЕ БАНКЕ број 551-001-00009177-46 и РАЗВОЈНЕ БАНКЕ ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ број 562-099-00001302-80, те преко намјенских рачуна:

1. Развојна банка Југоисточне Европе А.Д. Бања Лука :

- рачун јавних прихода РС 562-099-00000556-87
- пролазни рачун за прекњижавање уплата јавних прихода 562-099-00011825-36
- приходи од продаје државног капитала 562-099-00011695-38
- приходи од продаје државног капитала девизни 54100-1754190-3
- посебна намјена 562-099-0011575-10
- подршка буџету 562-099-00010720-53
- подрачуни јединственог рачуна трезора по општинама

2. Нова бањалучка банка А.Д. Бања Лука:

- рачун јавних прихода 551-001-00008915-56
- прелазни рачун за распоред дијела накнада за путеве 551-001-00009160-97
- рачун за посебне намјене основним школама 551-001-00009070-76
- рачун посебних намјена –кредитна средства 54101-01754190000
- ЈРТ РС девизни 54108-01754190000
- приходи од продаје државног капитала предузећа 551-001-00008892-28
- приходи од продаје државног капитала девизни 54603-01754190000
- ЈРТ РС за посебне намјене 551-001-00009116-35
- ЈРТ РС за посебне намјене девизни 54604-01754190-016
- посебан рачун за принудну наплату јавних прихода 551-001-00009014-50

3. Цептер комерц банка А.Д.Бања Лука:

- ЈРТ РС девизни 41-01754190
- ЈРТ динарски депозита 567-162-82002415-32

4. Привредна банка Сарајево-рачун динарских депозита 561-500-00000400-30

5. ВБ Банка А.Д. Бања Лука – рачун динарских депозита 564-100-80005630-34

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Министарства финансија и Трезора као организационог дијела Министарства, за 2002. годину. Одговорност Министарства финансија је да испуни своје законске обвезе на ефикасан начин и у сагласности са важећом законском регулативом. Министарство је такође одговорно за податке исказане у рачуноводству и годишњем финансијском извјештају. Наша одговорност је да, на основу ревизије коју смо обавили, изразимо мишљење да ли су финансијски извјештаји сачињени и објелодањени у складу са рачуноводственим стандардима РС, важећом законском регулативом и да ли одражавају тачан и истинит приказ пословања током године и стања крајем године.

Изражавамо захвалност особљу Министарства финансија на потпуној и веома коректној сарадњи приликом вршења ревизије.

2 Предмет, циљ и обим ревизије

Ревизију смо планирали и извршили на основу члана 14 Закона о ревизији јавног сектора РС (Сл. Гл. РС број 18/99), у складу са ИНТОСАИ ревизијским стандардима Координационог одбора институција за ревизију БиХ (Сл. Гл. РС број 20/01) и Стандардима ревизије РС. Ови стандарди нам налажу да се у разумној мјери увјеримо да финансијски извјештаји који су предмет ревизије не садрже материјално значајне грешке.

Предмет ревизије су финансијски извјештаји (Биланс стања, Биланс успјеха и извјештај о извршењу буџета) Министарства финансија и Трезора РС за 2002-у годину, те усклађеност пословања Министарства са релевантном законском регулативом.

Циљ ревизије је да се омогући ревизору да изрази мишљење о финансијским извјештајима који су предмет ревизије тј. да ли финансијски извјештаји у материјално значајном смислу објективно и истинито приказују финансијско и имовинско стање Министарства финансија и Трезора РС на дан 31.12.2002-е године, резултате пословања, намјенско трошење средстава и усклађеност пословања са важећом законском регулативом у 2002-ој години и да ли су финансијски извјештаји сачињени у складу са Рачуноводственим стандардима РС и релевантним законским прописима.

Обим ревизије обухвата процјену организације и функционисања рачуноводственог система и система интерних контрола, процјену имовинског и финансијског стања и резултата пословања Министарства финансија и Трезора на бази провјере путем узорака, провјеру извора финансирања и извршење буџета за 2002. годину, те законску усклађеност обављених финансијских трансакција и њихову документованост.

Ревизија такође укључује оцјену примјене општеприхваћених рачуноводствених начела и усвојених рачуноводствених стандарда, оцјену рачуноводствених процјена и одлука донесених од стране менаџмента Министарства финансија и Трезора.

Чињеница да се ревизија обавља провјерама на бази узорака и да постоје инхерентна ограничења рачуноводственог система и система интерних контрола постоји могућност да поједине материјално значајне грешке могу остати неоткривене.

Ревизија је уз примјену адекватних метода ревизије обављена у периоду од 22.01. до 30.06.2003-е године. Сматрамо да ревизија коју смо обавили обезбјеђује солидну основу за изражавање нашег мишљења.

Министарство финансија је у законом прописаном року доставило примједбе на прелиминарни ревизорски извјештај, које је Главни ревизор детаљно размотрио. Сви налази и закључци који су наведени у Извјештају о ревизији финансијских извјештаја Министарства финансија за 2002. годину су произашли на бази документације и образложења која су нам презентована током ревизије. Уз примједбе на ревизорски извјештај Министарство није доставило додатну документацију која би могла битије утицати на промјену налаза, закључака и мишљења Главног ревизора. Главни ревизор је прихватио примједбу која се односила на необухваћена новчана средства на намјенском рачуну Пореске управе за принудну наплату. Ова средства требају бити исказана у билансу стања Пореске управе, али исто тако и укључена у консолидовани биланс стања Министарства финансија који није ни сачињен. Такође је прихваћена корекција износа разграничених расхода по основу провизија и накнада Централној банци, који треба да терете расходе 2002. године у укупном износу од 560.139 КМ који нам је презентован током ревизије и накнадно достављен налог за књижење на износ од 798.272 КМ. За прихваћене примједбе је извршена корекција у коначном Извјештају Главног ревизора.

3   Налази

3.1   Препоруке из претходног ревизорског извјештаја

Министарство финансија није реализовало препоруке дате у ревизорском извјештају за 2001. годину, тако да нису отклоњени пропусти на које је Главни ревизор указао, а односе се на:

- планирање буџета није у функцији исказивања реалних потреба и намјенског трошења буџетских средстава,
- попис потраживања и обавеза није спроведен у складу са чланом 12 и 13 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем, тако да попис у суштинском смислу није био у функцији унапређења интерне контроле,
- процес финансијског извјештавања Министарства и буџетских корисника, за што је одговорно Министарство, није организован у складу са одредбама Закона о буџету, Закона о буџетском систему РС и Правилника о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета РС,
- Министарство није ускладило своје пословање са одредбама Закона о буџету и Закона о извршењу буџета за 2002. годину у смислу планског и намјенског трошења буџетских средстава,
- није битније унапријеђен рад буџетске инспекције у циљу утицаја на буџетске кориснике да намјенски троше средства и да их троше у оквиру буџетом одобрених средстава.

3.2 Рачуноводствени систем и систем интерне контроле

Рачуноводствени систем Министарства финансија је успостављен и организован у складу са Законом о рачуноводству, Правилником о садржини појединих рачуна у контном оквиру за кориснике прихода буџета и Законом о Трезору. У рачуноводству су успостављене рачуноводствене пословне књиге прописане Правилником о садржини појединих рачуна у контном оквиру за кориснике прихода буџета које омогућавају приказивање стања средстава и извора средстава, прихода, расхода и обављених финансијских трансакција.

На нивоу Министарства нису утврђене рачуноводствене политике, које се односе на конкретну примјену рачуноводствених начела и рачуноводствених стандарда а посебно у дијелу који се односи на политику разграничавања прихода и расхода текућег периода што је од директног утицаја на финаснијски резултат Министарства и извршење Буџета РС.

Правилником или другим актом нису утврђена правила, процедуре и поступци контроле управљања, располагања и трошења буџетских средстава тј. нису успостављене политике интерне контроле. Непостојање политике интерне контроле у управљању, располагању и трошењу буџетских средстава манифестовало се у следећем:

- настајање обавеза које нису планиране или су изнад планираних у буџету,
- неусаглашеност потраживања и обавеза са дужницима и повјериоцима,
- неусаглашеност проведених процедура набавке роба, услуга и уступање радова са одредбама Закона о поступку набавке робе, услуга и уступању радова и формалног одобравања захтјева за набавкама буџетских корисника
- нереалном планирању буџета и обављању реалокација средстава буџетских корисника мимо одредби Закона о извршењу буџета

Министарство финансија поред обавезе успостављања интерне контроле у Министарству надлежно је за обављање контроле код буџетских корисника. Министар финансија није у складу са чланом 63. Закона о буџетском систему прописао начин контроле пословања буџетских корисника. У складу са чланом 24. Закона о трезору, Трезор организује и спроводи систем интерне финансијске контроле и врши надзор над пословањем буџетских корисника. **Проведене контроле буџетске инспекције над пословањем буџетских корисника и примјењени контролни поступци и процедуре нису резултирале успостављању ефикасног система интерних контрола и спречавања настанка материјално значајних грешака код буџетских корисника.**

Попис потраживања и обавеза је спроведен у формалном смислу. Као суштински облик интерног надзора и контроле није спроведен у складу са одредбама Закона о рачуноводству и Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивање књиговодственог и стварног стања.

Према извјештају Комисије за попис сталних средстава и ситног инвентара, пописом сталних средстава нису обухваћена сва стална средства која су власништво Министарства, а није обављено у цјелости ни усаглашавање стварног стања са књиговодственим стањем сталних средстава. Ипак, Централна пописна комисија је

дала приједлоге усклађивања стварног и књиговодственог стања, на основу којих је проведено књижење.

Попис потраживања и обавеза је спроведен на бази стања рачуна у бруто билансу, иако усаглашавање стварног стања обавеза и потраживања није вршено, што није у складу са чланом 12 и 13 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем. Пописане обавезе и потраживања не одговарају стању исказаном у коначном бруто билансу Министарства.

Министарство финансија је у складу са одредбама Закона о буџету, Закона о буџетском систему РС и Правилника о финансијском извјештавању и годишњем обрачуна буџета у обавези да сачини финансијски извјештај за 2002-у годину до 28.02.2002-е. Ревизијом је утврђено да је Министарство 30.05.2003. године сачинило финансијски извјештај за период 01.01.- 31.12.2002-е године, с обзиром да је књижење пословних промјена под 31.12.2002. године обављало до краја маја 2003. године.

3.3 Набавка роба, услуга и уступање радова

На основу рјешења министра финансија од 10.02.2002-е године Министарство је 14.02.2002. године путем директне погодбе провело поступак избора добављача за одржавање рачунарске опреме. Уговор је закључен са продавцем Ланак Компјутери позивом на члан 38. тачка 1 Закона који подразумијева да једно предузеће може испоручити или извршити одређену услугу или да не постоји друга прихватљива роба или услуга. Сама чињеница да је прије директне погодбе било расписано јавно надметање указује да нису испуњени услови из члана 38. тачка 1 Закона. Према одредбама члана 37. Закона, директна погодба се спроводи уколико вриједност набавке не прелази 15.000 КМ што приликом ове набавке није случај, те тиме нису испуњени услови из члана 37. Закона. У току ревизије није нам предочена понуда предузећа Ланак Компјутери како би се могло утврдити да је уговор усклађен са понудом.

Набавка рачунарске опреме од предузећа КИ СИСТЕМИ у вриједности од 46.287 КМ обављена је примјеном поступка надметања по позиву за робе и радове. Надметање по позиву је проведено на основу одобрења министра финансија од 20.02.2003. године. Помоћник министра за трезор је 31.12.2002. године упутио захтјев министру финансија да одобри набавку рачунарске опреме путем надметања по позиву. Министар финансија према члану 33. Закона одобрава надметање по позиву у року од 8 дана од дана пријема захтјева што у овом предмету није испоштовано, набавка путем надметања по позиву одобрена је тек 20.02.2003. године. **У процедуралном смислу одобрење министра финансија треба да претходи самом поступку надметања по позиву, међутим у овом предмету све је обављено прије одобрења министра финансија, укључујући и закључивање уговора које је обављено 31.12.2002. године, те је одобрење министра финансија било покриће за већ обављени посао набавке. У току ревизије нису нам презентовани докази који указују да су испуњени услови из члана 33. да се набавка проведе путем надметања по позиву. Такође је утврђено да у надметању по позиву није проведено поступак предвиђен чланом 15. до 30. Закона.**

Уговарање дораде и израде извјештаја за СУФИ систем Министарства финансија са предузећем КИ СИСТЕМИ у вриједности од 36.000 КМ обављено је на основу Рјешења

министра финансија о директној погодби. Рјешењем министра финансија утврђена је вриједност радова у распону од 10.000 - 32.800 КМ, а уговором је утврђена вриједност од 36.000 КМ. Рјешење министра финансија није у складу са чланом 37. Закона који предвиђа да се директном погодбом спроводе набавке до 15.000 КМ.

Занатско грађевински радови у управној згради Метала коју по уговору о закупу користи Пореска управа обављени су надметањем по позиву за робу и радове у вриједности од 307.683 КМ (основни уговор 156.892 КМ). **Према члану 36 Закона дозвољено је прикупљање понуда са цијеном за робе и радове, код радова малог обима, ако процјењена вриједност по једној набавци или за буџетску годину износи од 60.000 КМ до 120.000 КМ. Основним уговором утврђена је вриједност од 156.892 КМ, накнадно је анексом уговора повећана вриједност на 307.683 КМ.** Потписивању анекса уговора не претходи понуда извођача радова. Анексом уговора поред занатско-грађевинских радова уговорено је и опремање објекта, те је било неопходно провести посебан поступак набавке обзиром да је дошло до промјене предмета уговора.

Правила, услови, поступци и процедуре прописани одредбама Закона о поступку набавке роба, услуга и уступању радова односе се и на финансијске услуге (банкарсе услуге и услуге платног промета). Ревизијом је утврђено да се Министарство у процесу уговарања финансијских услуга није придржавало одредби Закона у смислу провођења поступака јавног надметања или неког другог начина набавки прописаног Законом ради избора најповољније понуде, односно најповољнијег понуђача. Посебан значај примјене одредби Закона даје чињеница да су трошкови банкарских услуга и услуга платног промета у 2002. години 1.268.874 КМ.

Уговором између Министарства и Нове бањалучке банке од 11.06.2002. године отворен је рачун посебних намјена на којем ће се држати средства по основу сукцесије бивше СФРЈ. Уговором је између осталог регулисано да ће Нова Бањалучка банка по захтјеву Министарства орочити средства код ино банке. **Ревизијом је утврђено да у времену од 23.09. до 14.10. 2002. године није био орочен дио средстава од сукцесије у вриједности од 4.788.511 ЕВРА.** Уговором је регулисана расподјела средстава по основу камата 60% у корист Министарства, а 40% у корист банке. Анексом уговора од 14.10.2002. године промјењен је однос у расподјели камата 50% у корист Министарства, а 50% у корист банке. Министарство не посједује документацију на основу које би могло остварити увид у укупно остварене камате. Није јасан критериј за расподјелу камата по уговору.

3.4 Биланс стања

Финансијски извјештај биланс стања са 31.12.2002. године је састављен на основу евиденција извршених у главној књизи Трезора и "пробног биланса" од 02.06.2003. године. **У билансу стања исказана је укупна актива у износу од 3.033.950.544 КМ и укупна пасива у износу од 3.321.980.872 КМ. Исказана актива и пасива су неусклађене за 288.030.328 КМ.** У билансу стања Министарства су исказане обавезе и потраживања које су преузете по почетним билансима стања у поступку приватизације државног капитала у банкама, због чега је билансна сума у односу на крај 2001. године увећана за преко три пута. Обавезе и потраживања које су преузете по почетним билансима стања у поступку приватизације државног капитала у предузећима нису укњижене.

Процјена и исказивање билансних позиција на рачунима биланса стања Министарства није у складу са рачуноводственим стандардима РС 1, 4, 8, 16, 18, 36, 37 и 38. Министарство се није придржавало рачуноводствених начела досљедности, опрезности (принципа реализације и принципа импаритета), и начела индентитета.

3.4.1 Новчана средства

У билансу стања Министарство је исказало укупна новчана средства у износу од 1.554.498.558 КМ, од којих се на новчана средства стварно односи 42.630.394 КМ и то 9.727 КМ новчаних средстава у благајни, 277.356 КМ издвојених новчаних средстава и 42.393.411 КМ девизних средстава на рачунима домаћих банака и Централне банке.

Ревизијом су утврђена укупна новчана средства, којима управља и располаже Министарство финансија, у износу од 53.868.577 КМ.

У оквиру новчаних средстава Министарство је **неправилно исказало 1.511.868.164 КМ потраживања** од НБЈ по основу старе девизне штедње, преузете од банака по почетном билансу стања у поступку приватизације државног капитала у банкама. С обзиром да ова потраживања нису усаглашена са НБЈ нити од стране банака, нити од стране Агенције за банкарство РС, те да су предмет сукцесије између БиХ и бивше СРЈ са непознатим роком и висином наплате, да није извршена процјена надокнадивости ових потраживања, ревизија се на основу расположивих информација није могла увјерити у надокнадивост потраживања по основу старе девизне штедње. **Мишљења смо да наведена потраживања треба исказати у оквиру дугорочно разграничених прихода и то у износу који је сведен на 1.410.744.186 КМ, покривањем капиталом банака, разлика ових позиција у активи и пасиви банака.**

Пописна комисија је са 31.12.2002. године, поред исказаних новчаних средстава у билансу, утврдила и стање новчаних средстава у домаћој валути у износу од 11.238.183 КМ на јединственим рачунима трезора и буџетским намјенским рачунима, отвореним код домаћих банака, а која нису исказана у билансу стања Министарства финансија већ у оквиру консолидованог биланса сатања Буџета РС. Пописом нису обухваћена новчана средства на намјенском рачуну Пореске управе за принудну наплату (иако би због обавезе израде консолидованог извјештаја на нивоу Министарства требала бити), отвореном код Нове Бањалучке банке, у износу од 1.733.622 КМ, нити су средства исказана у билансу стања Пореске управе.

С обзиром да је Министарство финансија и Трезор директно одговорно за отварање рачуна, управљање новчаним средствима и за трансакције на јединственим рачунима трезора, као и намјенским рачунима буџета (члан 4 Закона о трезору), **мишљења смо да су и ова новчана средства (11.238.183 КМ) требала бити исказана у билансу стања Министарства.** Консолидовани биланс Буџета треба да искаже сва расположива новчана средства Буџета, а то значи да, поред наведених новчаних средстава Министарства финансија, треба да обухвати и стање новчаних средстава буџетских корисника који су по посебним сагласностима пословала преко властитих жиро рачуна

3.4.2 Стална средства

Стална средства су исказана у билансу стања у износу од 5.880.928 КМ набавне вриједности, 935.237 КМ исправке вриједности и 4.945.691 КМ неотписане

вриједности. У односу на претходну годину, вриједност сталних средстава је увећана за 4.897.326 КМ. Повећање је највећим дијелом (3.413.366 КМ) резултат преузимања пословног простора и дијела опреме од ПБ Градишка и ПБ Приједор, по Уговору о вансудском поравнању у процесу ликвидације ових банака, суфинансирања дијела пословног простора у Ул. Бана Милосављевића 8 (250.000 КМ), набавке нове опреме (322.700 КМ) и укњижавања неевидентираних сталних средстава кроз корекцију почетних стања са 01.01.2002.године и укњижавања вишкова утврђених пописом (1.076.944 КМ).

Ревизијом је утврђено да је вриједност сталних средстава неправилно увећана за улагања у туђе објекте ("Метал" Б.Лука и простор у Бана Милосављевића 8) за 332.570 КМ, те да су улагања у туђе објекте у износу од 225.113 КМ неправилно књижена на остале непоменуте услуге. Такође је утврђено да исказана вриједност сталних средстава не обухвата укупно стање сталних средстава Министарства финансија, односно није извршена евиденција и процјена вриједности свих сталних средстава који су власништво Министарства и регионалних центара Трезора.

Министарство је великим дијелом извршило корекције књиговодственог обухватања сталних средстава по основу налаза Ревизора за 2001. годину, а потпуно усклађивање се планира за 2003. годину.

У билансу стања су исказани извори сталних средстава у износу од 300.532.758 КМ што је у потпуном нескладу са садашњом вриједносћу сталних средстава.

3.4.3 Краткорочна потраживања

У билансу стања исказана су укупна краткорочна потраживања и краткорочна разграничења у износу од 50.826.618 КМ, а чине их:

- потраживања за дате авансе	2.912.616 КМ
- потраживања за дивиденде	7.621.272 КМ
- потраживање за кредите и камате дате правним лицима	8.042.615 КМ
- потраживање из буџета	16.691.750 КМ
- остала потраживања	817.557 КМ
- краткорочна разграничења	14.717.608 КМ

Ревизијом су утврђена потраживања за дате авансе у износу од 1.090.207 КМ.

У оквиру потраживања за дате авансе воде се потраживања од топлана Бања Лука и Приједор у износу од 2.150.000 КМ, а по основу средстава одобрених Одлукама Владе из текуће буџетске резерве у 2001-ој години, а на име трошкова гријања буџетских корисника. **Топлана Бања Лука је од примљеног аванса у износу од 1.650.000 КМ оправдала 741.939 КМ трошковима гријања буџетских потрошача. Топлана Приједор, иако није ни испоручивала топлотну енергију због незавршене инвестиције на изградњи нове котловнице, је оправдала 341.270 КМ. Министарство није извршило затварање аванса испостављеним рачунима од стране топлана. Остали дио потраживања по авансима се односи на авансе дате за набавку опреме (трезорске касе 762.400 КМ) која је набављена у 2000-ој и 2001-ој**

години. **Не постоји аргументовано образложење које оправдава незатворен аванс и неактивирање набављене опреме.**

У оквиру унапријед извршених плаћања воде се и **аконтације за службена путовања** у земљи и иностранству у износу од **69.497 КМ**, која највећим дијелом потичу из ранијих година. **Министарство није подузело одговарајуће мјере да изврши наплату ових потраживања или на други начин дефинитивно ријеши њихов статус.**

Потраживања за дивиденде у износу од 7.621.000 КМ су потраживања од ЈОДП "Телеком Српске" за неуплаћени дио добити у складу са Одлуком Владе РС број 02/1-020-438/02 од 23.05.2003. године о подјели и уплати средстава нераспоређене добити у износу од 29.000.000 КМ. Наплаћени дио добити је књижен у оквиру прихода Буџета РС, док се наведено потраживање води у билансу Министарства финансија, што је супротно начелу узрочности и индентитета.

Потраживања по основу кредита и камата датих правним лицима у износу од 8.042.615 КМ се односе на:

- кредите дате правним лицима по посебним пројектима	2.462.443 КМ
- комисионе кредите дате преко Бањалучке банке	1.676.889 КМ
- кредите преузете од Агенције за бнкарство РС	1.710.611 КМ
- кредите одобрене у ранијим годинама од стране Владе РС	912.405 КМ
- потраживања за кредите одобрене из средстава приватизације	1.140.000 КМ
- потраживања за обрачунате камате по кредитима	136.110 КМ

Из средстава остварених продајом државног капитала кредитирана су, на шест мјесеци Одлукама Владе, државна предузећа ("Фруктона" Бања Лука 400.000 КМ, "Свила" Челинац 150.000 КМ, "Пролекс" Котор Варош 150.000 КМ,) у сврху враћања кредита Бањалучкој банци и Цептер банци, што није у складу са чл. 40. Закона о приватизацији државног капитала у предузећима. Министарство финансија је закључило уговоре са Бањалучком банком за обезбјеђење кредита за "Свилу" Челинац, "Пролекс" Котор Варош и "Борја" Теслић (који је обезбијеђен депозитом са јединственог рачуна трезора), а са Цептер банком за "Фруктону" Бања Лука. С обзиром да поменута предузећа нису вратила кредит у предвиђеном року, банке су се наплатиле из средстава приватизације, која су по Одлуци Владе служила као обезбјеђење. **По захтјеву ММФ-а, Министарство финансија је из буџетских средстава измирило обавезу враћања средстава остварених приватизацијом државног капитала (сем 66.667 КМ на јединствен рачун трезора, за ДП "Борја"Теслић), а потраживања од наведених предузећа укњижило као властита потраживање, иако са њима директно нису склопљени уговори о кредиту.**

Потраживање из буџета у износу од 16.691.750 КМ се односе на утрошена средства сукцесије за отпремнине по Програму збрињавања отпуштених професионалних војника и радника у ВРС. Од стране ММФ одобрено је финансирање Програма збрињавања професионалних војника и радника у Војсци РС из средстава сукцесије уз обавезу да се ова средства током 2003. године врате на рачун средстава сукцесије, ради њиховог намјенског трошења. **Буџетом за 2003 годину су планирана**

средства за ову намјену у износу од 16.612.200 КМ, што је за 79.550 КМ мање од исказане обавезе.

Остала потраживања у износу од 817.557 КМ се односе на потраживања од Топлане Бања Лука за 591.509 КМ на име отплате дијела неправилно искориштеног кредита Свјетске банке (Пројект WB IDA 024034), кога је Министарство отплатило у октобру 2001. године и потраживања од 226.048 КМ на име исплате деминерима у 2001-ој години. **С обзиром на природу осталих потраживања и сврху извршених плаћања, ревизија изражава резерву у погледу надокнадивости истих.**

Краткорочна разграничења исказана у износу од 14.717.608 КМ се највећим дијелом односе на:

- разграничене јавне приходе са 31.12.2002. године	5.412.498 КМ
- остале разграничене расходе	6.150.103 КМ
- разграничене курсне разлике	2.602.123 КМ
- разг. расходи по основу вансудског поравнања	1.995.575 КМ
- разграничени приходи по основу камата	- 1.442.691 КМ

Остали разграничени расходи у износу од 6.150.103 КМ се односе на расходе настале у периоду од 01.01.1998. до 31.12.2002. године по основу стања новчаних средстава на депозитним рачунима код ММФ по СТАНД-бу кредитним аранжманима, због нередовног извјештавања од стране Централне банке БиХ и неажурног књижења трошкова камата, рефундација, куповина, трансфера и других сервисних трошкова. **С обзиром да су са 31.12.2001. године кумулиране обавезе по наведеним основама износиле 5.335.207 КМ, а да су до краја 2002. године порасле за додатних 798.272 КМ, мишљења смо да су обавезе морале бити исказане као расходи периода.**

Разграничени расходи у износу од 1.995.575 КМ су настали по основу обавеза Министарства Финансија преузетих Уговором о вансудском поравнању са ПБ Приједор у укупном износу од 4.879.869 КМ. Дио преузетих обавеза је књижен на трошкове перузетих обавеза по вансудском поравнању, а дио, који се односи на обавезе по депозитима становништва и правних лица, је разграничен. Није јасно који су критерији кориштени код разграничавања дијела обавеза.

Министарство нема утврђену рачуноводствену политику разграничавања расхода и прихода, због чега разграничавање није усклађено са рачуноводственим стандардима и има за посљедицу нереално исказивање резултата пословања.

3.4.4 Дугорочни пласмани

Дугорочни пласмани су у билансу стања Министарства финансија исказани у износу од 142.121.324 КМ, а чине их:

- уложена средства у банке и друге финансијске организације	82.571.954 КМ
- дугорочни депозити код Нове бањалучке банке	10.000.000 КМ

- пласмани преузети вансудским поравнањима	40.600.374 KM
- репрограмирани кредити привреди	8.747.470 KM
- позајмљивање јавним предузећима	201.527 KM

Ревизијом су утврђени дугорочни пласмани у износу од 81.394.909 KM.

Уложена средства у банке и друге финансијске организације су у билансу исказана у износу од 82.571.954 KM. Састоје се од укњиженог капитала у банкама по почетном билансу стања у поступку приватизације државног капитала у банкама од 72.905.288 KM и уложених средства у Централну банку БиХ у износу од 9.666.666 KM.

С обзиром да је извршена приватизација државног капитала у банкама и ликвидација банака у којима приватизација није успјела, **стварно стање уложеног капитала у банке износи:**

- Централна банка	9.666.666 KM
- Бањалучка банка – поклон	1.370.000 KM
- Развојна банка за југоисточну европу-неприватизовани дио	2.600.800 KM
-П Б Добој – у поступку ликвидације	8.208.099 KM

УКУПНО **21.845.565 KM**

Продајом државног капитала у банкама МФ је наплатило и укњижило у приходе укупно 10.246.527 KM. Капитални губитак остварен продајом државног капитала износи 50.479.862 KM. С обзиром да не постоји рачуноводствена политика разграничавања расхода, а да је губитак остварен највећим дијелом у 2002 -ој години, расходи 2002. године су морали бити увећани за капитални губитак.

Министарство финансија није укњижило акције у вриједности од 1.370.000 KM, које је добило на поклон од купца државног капитала у Бањалучкој банци. Уговор о поклону акција Бањалучке банке између Министарства финансија и "Верано моторс" доо Београд је потписан 29.01.2002. године, а Уговор о продаји државног капитала у Бањалучкој банци, такође са "Верано моторс" доо Београд 21.03.2002. године. Нови уговор о поклону је потписан 29.03.2002. године, којим је број поклоњених акција повећан са 1.170 на 1370 и стари уговор стављен ван снаге. **Из наведеног произилази да је "Верано моторс" доо Београд поклатио Министарству финансија акције државног капитала ове банке, јер је уговор о поклону закључен прије готово два мјесеца него уговор о куповини државног капитала банке.**

Дугорочни депозити у износу од 10.000.000 KM се односи на орочена новчана средства код Нове Бањалучке банке на период од 13 мјесеци уз камату од 3,2%.

Пласмани преузети вансудским поравнањем износе 40.600.374 KM. У процесу приватизације државног капитала у банкама током 2001. и 2002 године Министарство финансија је на основу донесених закључака Владе РС, а у циљу поправљања квалитета активе банака ради успјешнијег провођења процеса приватизације, закључило уговоре о вансудском поравнању са ПБ Сарајево, ПБ Градишка, ПБ Приједор, Бањалучком банком и Кристал банком Бања Лука. **Вансудским поравнањем Министарство је, у замјену за своја потраживања од банака по**

основу јавних прихода, кредита и камата пласираних из средстава буџета и других потраживања, преузело потраживања банака од државних предузећа по основу кредита и камата класификованих у Ц, Д и Е категорију. По овом основу Министарство је преузело укупно 42.279.787 КМ, од којих је до краја 2002. године наплатило укупно 1.272.019 КМ.

Проведени поступак вансудског поравнања између Министарства финансија и банка је веома сложен, с обзиром да његова суштина нема елементе поравнања у смислу Закона о облигационим односима, да је у супротности са Законом о почетном билансу стања у поступку приватизације државног капитала у банкама, да је провођен по необјављеним Закључцима Владе РС, те да је у неравноправан положај ставио банке које нису у томе учествовале.

Предмет Уговора о вансудском поравнању је међусобно измиривање потраживања и обавеза учесника у поравнању, банака и Министарства финансија, иако Министарство није имало обавезе према банкама. С обзиром на попуштања, које је направило једнострано Министарство финансија, у смислу члана 1090 Закона о облигацијама, проведени поступак не подлијеже правилима поравнања.

Потраживања која су предмет поравнања се директно тичу статусног односа банке, што у смислу члана 1092 Закона о облигацијама, такође не може бити предмет поравнања.

С обзиром да је поравнање реализовано тако што је Министарство финансија преузело потраживања банке, проведени поступак се не може сматрати поравнањем, већ уступањем потраживања у смислу Закона о облигационим односима (члан 444 - "1. када дужник умјесто испуњења своје обавезе уступи повјериоцу своје потраживање, или један његов дио, закључивањем уговора о уступању, дужникова обавеза се гаси до износа уступљеног потраживања. 2. али, када дужник уступи свом повериоцу своје потраживање само ради наплаћивања, његова се обавеза гаси, односно смањује тек када повјерилац наплати уступљено потраживање").

Преузета потраживања нису наплаћена чиме је директно нанесена штета Буџету РС. Продајом капитала у државним банкама та штета није умањена. С обзиром да је присутна неизвјесност наплате преузетих потраживања ревизија изражава резерву у погледу надокнадивости истих.

3.4.5 Дугорочна разграничења

Дугорочна разграничења су у билансу стања исказана у износу од 1.281.556.353 КМ, а произилазе из:

- преузетих потраживања вансудским поравнањем	- 43.440.254 КМ
- разграничених расхода по основу курсних разлика	9.563.808 КМ
- дугорочних ино кредита насталих прије 01.04.1992. године	1.088.278.280 КМ
- дугорочни ино кредити за подршку буџету послје 1995.године	227.154.519 КМ

Ревизијом је утврђено да дугорочна разграничења треба увећати за 804.040 КМ по основу унапријед плаћеног закупа (5 година) пословног простора у згради Метала.

3.4.6 Краткорочне текуће обавезе и разграничења

У билансу стања су исказане укупне текуће обавезе и разграничења у износу од 63.846.416 КМ, а које се највећим дијелом односе на:

- обавезе према добављачима	1.945.633 КМ
- обавезе за бруто плате и остала лична примања	300.500 КМ
- обавезе по кредитима и зајмовима	19.759.793 КМ
- обавезе према другим повезаним јединицама	19.919.965 КМ
- краткорочна разграничења	21.917.253 КМ

Обавезе према добављачима су исказане у износу од 1.945.633 КМ. У оквиру обавеза према добављачима погрешно су исказане обавезе према заједничким органима БиХ у износу од 1.616.666 КМ и обавеза према "Борју" Теслић у износу од 66.667 КМ, која се односи на обавезу враћања средстава на јединствен рачун трезора ангажованих као депозит, за кредитирање наведеног предузећа.

У оквиру краткорочних и текућих обавеза исказане су и обавезе по кредитима и зајмовима у износу од 19.759.793 КМ. С обзиром да највећи дио ових обавеза (15.943.126 КМ) потиче преузимањем са Пала почетних стања са 01.01.1998. године, обавезе немају карактер краткорочних текућих обавеза. Министарство није обезбиједило документацију која потврђује основаност исказане обавезе. Преостали дио обавезе по кредиту се односи на 3.816.667 КМ према Бањалучкој банци по уговору о краткорочном кредиту од 08.08.2002. године.

Обавезе према другим повезаним јединицама су исказане у износу од 19.919.965 КМ, од којих се 16.691.750 КМ односи на обавезу враћања утрошених средстава сукцесије за Програм збрињавања професионалних војника и радника у Бојсци РС, 1.000.000 КМ обавеза према Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне односе и 2.228.215 КМ потрошених из средстава приватизације.

Краткорочна разграничења исказана у износу од 21.917.253 КМ обухватају обавезе:

- разграничени приходи по основу дивиденде од Телекома	7.571.000 КМ
- почетно стање обавеза из 2001. године	1.588.596 КМ
- преузете обвезе вансудским поравнањем ПБ Приједор	1.995.575 КМ
- обавезе по основу јавних прихода	6.941.042 КМ
- обавезе за финансирање заједничких органа БиХ	2.300.000 КМ
- обавезе за конверзију Ју динара	1.517.005 КМ
- остала разграничења	4.035 КМ

Разграничени приходи по основу дивиденди од Телекома не представљају приходе Министарства финансија већ приходе Буџета РС.

Почетно стање обавеза из 2001. године чине обавезе из ранијих година у износу 81.596 КМ и обавезе настале у 1999-ој години по вансудском поравнању између Владе

РС и "Македоније Табак" у износу од 1.507.000 КМ . С обзиром да се обавеза према "Македонија Табак" односи на обавезе Министарства трговине и туризма, те да је Одлуком Владе РС из 1999. године пренесена на Буџет РС, погрешно је исказана у оквиру Министарства Финансија и нема карактер краткорочног разграничења.

Обавезе преузете Уговором о вансудском поравнању са ПБ Приједор су требале бити књижене на расходе преузетих обавеза, као све остале, на исти начин преузете обавезе, поготово што је током 2002. године извршена ликвидација Приједорске банке, а сва преузета потраживања су књижена на разграничене приходе.

Обавезе по основу јавних прихода се односе на обавезе из ранијих година, које нису компензиране првом ПОМК -ом у износу од 939.160 КМ, некомпензиране обавезе другом ПОМК-ом у износу од 5.279.157 КМ, пореза на лична примања у износу од 689.428 КМ и обавеза за акцизе 33.297 КМ.

Стварне обавезе за финансирање заједничких органа БиХ су веће за 1.616.666 КМ које су погрешно исказане у оквиру обавеза према добављачима.

3.4.7 Дугорочне обавезе и разграничења

Дугорочне обавезе и разграничења су у билансу стања исказане у износу од 2.879.048.000 КМ. Састоје се од обавеза по дугорочним кредитима и зајмовима у износу од 1.609.195.600 КМ и обавеза по основу старе девизишне штедње преузете по почетним билансима стања банака у износу од 1.287.852.401 КМ. Обавезе по основу старе девизишне штедње су умањене за искориштену стару девизну штедњу за откуп станова, исплате по одлукама Владе РС и учешћа у приватизацији државног капитала у предузећима.

Дугорочне кредите и зајмове чине дугорочни ино кредити у износу 1.088.278.280 КМ који се односе на кредите задужене прије 01.04.1992. године, дугорочни ино кредити од 498.506.508 КМ задужени након 1995. године и 22.410.812 обавеза према бившој Народној банци РС, односно Агенцији за банкарство РС. С обзиром да обавезе према Агенцији за банкарство РС потичу из 1998. године потребно је њихов статус коначно ријешити.

3.4.8 Извори средстава

У пасиви биланса стања исказани су укупни извори средстава у износу од 361.086.456 КМ, који су у односу на 31.12.2001. године већи за 360.674.006 КМ. У оквиру укупних извора средстава исказани су извори сталних средстава у износу од 300.532.758 КМ и остали извори средстава у износу од 60.553.698 КМ.

Исказана вриједност извора сталних средстава од 300.532.758 КМ је недокументована и неадекватна исказаној вриједности сталних средстава Министарства од 4.945.691 КМ. Односи се највећим дијелом на неусаглашена књижења других буџетских корисника, које је неопходно усагласити, те на негативне курсне разлике у износу од 16.250.410 КМ, што не прставља изворе средстава.

Остали извори средстава од 60.553.698 KM се односи на неправилна књижења преузетих обавеза и потраживања по почетним билансима банака.

3.5 Планирање и извршење буџета

Буџетским захтјевом за 2002. годину Министарство финансија, укључујући и трезор, исказало је потребе за буџетским средствима од 4.356.400 KM. **Буџетом Републике Српске за 2002. годину утврђена су буџетска средства за потребе Министарства финансија од 5.240.400 KM или за 884.000 KM већа у односу на потребна буџетска средства исказана у буџетском захтјеву.** Ребалансом Буџета Републике Српске за 2002. годину утврђена су буџетска средства за потребе Министарства финансија од 28.658.403 KM укључујући и средства резерви по основу сукцесије, односно без средстава резерви утврђена су буџетска средства за потребе Министарства финансија од 6.770.589 KM. Уз буџетски захтјев за 2002. годину није нам презентовано образложење планираних активности Министарства за 2002. годину и образложење реализације планираних активности Министарства за првих шест мјесеци 2001. године које у основи опредјељују буџетски захтјев Министарства финансија за 2002. годину.

По обављеном ребалансу Буџета Републике Српске за 2002. годину, Влада РС је на основу приједлога министра финансија у складу са чланом 8 Закона о извршењу буџета донијела Одлуку о прерасподјели средстава између буџетских корисника у укупном износу од 6.700.548 KM. Овом Одлуком Владе РС умањен је ребалансом утврђени Буџет Министарства финансија за 900.000 KM и на тај начин утврђен коначан Буџет Министарства финансија за 2002 од 27.758.403 KM. Утврђени коначни буџет Министарства финансија у складу са чланом 8 Закона о извршењу буџета од 27.758.403 KM је и полазна основа за утврђивање извршења Буџета Министарства финансија.

По обављеном ребалансу Буџета Републике Српске за 2002. годину, Министарство финансија је и даље обављало реалокације буџетских средстава између буџетских корисника, и на тај начин извршило повећање Буџета Министарства финансија што није у складу са чланом 8 Закона о извршењу буџета. У Извјештају о извршењу Буџета Републике Српске за 2002. годину достављеном Влади РС и Народној Скупштини РС приказан је планирани буџет Министарства финансија од 31.274.916 и оперативни буџет Министарства финансија од 31.867.786 KM. Ревизијом је у складу са чланом 8. Закона о извршењу буџета утврђен планирани буџет Министарства финансија од 27.758.403 KM односно за 3.516.513 KM мањи од планираног буџета у Извјештају о извршењу буџета. На наведени начин реалокацијама буџетских средстава између буџетских корисника након ребаланса Буџета Републике Српске у корист Министарства финансија, а на штету других буџетских корисника, Министарство финансија је неовлаштено повећало свој буџет што није у складу са чланом 8 Закона о извршењу буџета.

У односу на Извјештај о извршењу Буџета ревизијом је утврђено повећање расхода за 381.480 KM. Уговором о закупу пословног простора закљученим између Министарства финансија и предузећа Метал, Министарство је закупило пословни простор на пет година за смјештај Пореске управе РС у вриједности од 1.734.000 KM. Уговором је предвиђено да Министарство на име аванса уплати 1.200.000 KM што је реализовано 27.12.2001. године који су евидентирани на рачунима разграничења, а на расходе 2002. године односи се 381.480 KM и за тај износ се повећавају расходи 2002. године.

Трошкови уговорених услуга умањују се за 225.113 КМ јер представљају улагања у туђе објекте.

У структури расхода најзаступљенији су расходи осигурања и банкарских услуга од 2.531.488 КМ и састоје се од трошкова приказаних у билансу успјеха од 1.733.216 КМ и 798.272 КМ трошкова у 2002. години камата, трансфера и других трошкова по основу стања новчаних средстава на депозитним рачунима који су приказани као остали разграничени расходи у оквиру краткорочних разграничења. Трошкови банкарских услуга настали су по основу услуга које банке пружају Министарству финансија по основу уговора између банака и Министарства финансија. Уговорима је између осталог регулисано да ће банка на депонована средства плаћати камату у складу са Одлуком о каматним стопама банке, и да ће банке за обављене услуге наплаћивати банкарску провизију у складу са Одлуком о накнадама и тарифама банке. У току ревизије нису нам презентоване наведене Одлуке као и Одлуке банака по којима се наплаћују трошкови посебних услуга. Недостатак ових Одлука отежава контролу правилности обрачуна и плаћања банкарске провизије и обрачуна и наплате камата.

У оквиру осталих трошкова евидентирани су трошкови настали по Инструкцијама министра финансија број 04-429 од 01.02.2001. године и број 04-5713/11 од 10.09.2001. године. Инструкцијама је министар финансија АПИФ-у наложио обављање одређених послова. АПИФ је позивом на наведене инструкције испоставио Министарству фактуру на износ од 102.960 КМ, мада поменути инструкцијама нису регулисани међусобни односи између Министарства и АПИФ-а, вриједност обављених услуга, услови и начин плаћања. Мањкавост инструкција и непостојање уговора онемогућава контролу настајања и висине расхода по испостављеним фактурама АПИФ-а.

На основу одлука и рјешења министра финансија обрачунавана је и исплаћивана накнада за прековремени рад. Ревизијом је утврђено да рјешења и одлуке којима се утврђује право на прековремени рад није прецизирано вријеме за које се обрачунава и исплаћује накнада, а у прилогу нема евиденција о прековременом раду. Обзиром да нам није презентована евиденција о прековременом раду не може се ни утврдити правилност обрачуна прековременог рада. Поједини обрачуни и износи накнада нису у складу са одредбама Закона о раду. Рјешење о исплати прековременог рада од 32.392 КМ, које није засновано на евиденцији о прековременом раду није уписано у књигу протокола Министарства, те се не може поуздано утврдити да ли је донесено прије обрачуна и исплате накнаде и да ли је исплата накнаде заснована на поменутом рјешењу.

Преглед извршења буџета у Министарству финансија за 2002. годину:

Редн и број	Економски код	Назив буџетске позиције	Буџет	Извршење	Разлика	Индекс
1	2	3	4	5	(4-5)	5/4
1	6100	Текући трошкови (2+5)	4.590.769	6.597.293	-2.006.524	143,70
2	6110	Плате и накнаде запослених	1.765.400	1.647.603	117.797	93,33

3	6111	Бруто плате	1.324.100	1.359.153	-35.053	102,65
4	6112	Накнаде запослених	441.300	288.450	152.850	65,36
5	6130	Трошкови материјала и услуга(6+7+8+9+10+11+12+13+14)	2.825.369	4.949.690	-2.124.321	175,18
6	6131	Путни трошкови	42.500	38.374	4.126	90,29
7	6132	Трошкови енергије	39.800	21.409	18.391	53,79
8	6133	Трошкови комуналних услуга	176.300	193.855	-17.555	109,96
9	6134	Набавка материјала	1.080.325	941.749	138.576	87,17
10	6135	Трошкови услуга и превоза	51.577	49.613	1.964	96,19
11	6136	Закуп имовине и простора	148.400	482.925	-334.525	325,42
12	6137	Трошкови рутинског одржавања	72.226	131.935	-59.709	182,67
13	6138	Трошкови осигурања и услуга	891.219	2.531.488	-1.640.269	284,04
14	6139	Уговорене услуге	323.022	558.342	235.320	172,85
15	8110	Капитални добици	21.887.814		21.887.814	0,00
16	8119	Средства сукцесије	21.887.814		21.887.814	0,00
17	8200	Капитални расходи(18+19)	856.092	693.544	162.548	81,01
18	8213	Набавка опреме	599.200	693.544	-94.344	115,74
19	8216	Реконструкција и инвестиционо одржавање	256.892		256.892	0,00
20	8233	Средства за измирење обавеза из ранијих година	423.728	3.121.940	-2.698.212	736,78
21		УКУПНИ РАСХОДИ(1+15+17+20)	27.758.403	10.412.777	17.345.626	37,51

Из напријед наведеног прегледа извршења буџета утврђено је да је Министарство финансија од укупно одобрених буџетских средстава 27.758.403 КМ утрошило 10.412.777 КМ или 37,51%. Међутим ако се из извршења буџета изузме позиција капиталних добитака (средства резерви-сукцесија) у износу од 21.887.814 КМ тада се може утврдити да је Министарство финансија за финансирање текућих трошкова и измирење обавеза из ранијих година утрошило 4.542.188 КМ или 77,37% више у

односу на буџетска средства планирана за текуће финансирање и измирење обавеза из ранијих година. Највеће прекорачење у односу на Буџетом утврђена средства односе се на финансирање материјалних трошкова у износу од 1.886.188 КМ и за финансирање обавеза из ранијих година у износу од 2.124.321 КМ.

Због непостојања подзаконских аката који поближе уређују област рачуноводства и финансијског извјештавања буџетских корисника, а прије свега подзаконских аката из члана 57. и 58. Закона о буџетском систему, нису створени услови за утврђивање јединствене рачуноводствене политике буџетских корисника. Као последица непостојања јединствене рачуноводствене политике у рачуноводству и финансијском извјештавању Министарства се појављују приходи који су по свом карактеру приходи Буџета Републике, а не приходи Министарства и расходи који по свом карактеру нису расходи Министарства и исти ће бити третирани у Извјештају о ревизији консолидованих финансијских извјештаја. Такође се услед наведених пропуста појављује неусаглашеност између информација исказаних у билансу стања и билансу успјеха.

Поред расхода наведених у прегледу извршења буџета Министарства у главној књизи Министарства и у билансу успјеха приказани су и расходи који нису последица трошења буџетских средстава за потребе Министарства као што су расходи који се односе на финансирање заједничких органа Босне и Херцеговине, отплата ино дуга и побољшање квалитета дјелатности који су у Извјештају о извршењу Буџета РС приказани као расходи статутарне потрошње и остале јавне потрошње. Наведени расходи и расходи настали као последица одређених промјена по основу приватизације државног капитала у банкама биће третирани у Извјештају о обављеној ревизији консолидованих финансијских извјештаја.

4 Закључци

Из проведених ревизионих активности произилазе слиједећи закључци:

1. У Министарству финансија нису прописане рачуноводствене политике и политике интерне контроле које су претпоставке за потпуну примјену рачуноводствених начела и рачуноводствених стандарда РС, те функционисање рачуноводственог система и система интерних контрола на начин који омогућава поуздано управљање, располагање, трошење и контролу трошења буџетских средстава.
2. Због бројних неусаглашености књиговодствених евиденција и значајног прекорачења рокова закључивања Главне књиге за 2002. годину каснила је и израда финансијских извјештаја за 2002. годину, што је супротно одредби члана 53. Закона о буџету и члана 60. Закона о буџетском систему РС.
3. Активности Министарства на плану набавке роба, услуга и уступању радова нису усклађене са одредбама Закона о поступку набавке роба, услуга и уступању радова, укључујући и надлежности и овлаштења Министарства у погледу одобравања реализације набавки путем надметања по позиву и путем директне погодбе.
4. Процјена и исказивање билансних позиција на рачунима биланса стања и биланса успјеха Министарства, није у складу са рачуноводственим стандардима РС 1, 4, 8, 16, 18, 36, 37 и 38. Министарство се није придржавало рачуноводствених начела

доследности, опрезности (принципа реализације и принципа импаритета), и начела индентитета.

5. У билансу стања исказана је укупна актива у износу од 3.033.950.544 КМ и укупна пасива у износу од 3.321.980.872 КМ. Исказана актива и пасива су неусклађене за 288.030.328 КМ. У билансу стања Министарства су исказане обавезе и потраживања које су преузете по почетним билансима стања у поступку приватизације државног капитала у банкама. Обавезе и потраживања које су преузете по почетним билансима стања у поступку приватизације државног капитала у предузећима нису укњижене.
6. У билансу стања Министарство је исказало укупна новчана средства у износу од 1.554.498.558 КМ. Ревизијом су утврђена укупна новчана средства, којима управља и располаже Министарство финансија, у износу од 53.868.577 КМ. У оквиру новчаних средстава Министарство је **неправилно исказало 1.511.868.164 КМ потраживања од НБЈ по основу старе девизне штедње, а није обухватило новчана средства у домаћој валути у износу од 11.238.183 КМ која се налазе на намјенским рачунима код домаћих банака и на јединственом рачуну трезора.**
7. У билансу стања су исказана потраживања за дате авансе у износу од 2.912.616 КМ, док су ревизијом утврђена потраживања за дате авансе у износу од 1.090.207 КМ. Разлика се односи на незатворене авансе од топлана Бања Лука и Приједор за испостављене рачуне гријања буџетским корисницима, у складу са Одлуком Владе, у износу од 1.083.209 КМ и плаћања за набавку трезорских каса, које неоправдано нису активирани, у износу од 762.400 КМ.
8. У оквиру дугорочних разграничења нису исказана средства у износу од 804.040 КМ која се односе на унапријед плаћену закупнину пословног простора у згради Метала.
9. Из средстава остварених продајом државног капитала кредитирана су, на шест мјесеци Одлукама Владе, државна предузећа ("Фруктона" Бања Лука 400.000 КМ, "Свила" Челинац 150.000 КМ, "Пролекс" Котор Варош 150.000 КМ,) у сврху враћања кредита Бањалучкој и Цептер банци, што није у складу са чл. 40. Закона о приватизацији државног капитала у предузећима. С обзиром да Предузећа нису вратила одобрена средства, поврат на рачун средстава приватизације је извршило Министарство, које је потом потраживања од наведених предузећа укњижило као властита потраживања, иако са њима директно нису склопљени уговори о кредиту.
10. Исказани остали разграничени расходи у износу од 6.150.103 КМ се односе на расходе настале у периоду од 01.01.1998. до 31.12.2002. године по основу стања новчаних средстава на депозитним рачунима код ММФ по СТАНД-бу кредитним аранжманима, због нередовног извјештавања од стране Централне банке БиХ и неажурног књижења трошкова камата, рефундација, куповина, трансфера и других сервисних трошкова. С обзиром да су са 31.12.2001. године кумулиране обавезе по наведеним основама износиле 5.335.207 КМ, а да су до краја 2002. године порасле за додатних 798.272 КМ, мишљења смо да су обавезе морале бити исказани као расходи периода.

11. Уложена средства у банке и друге финансијске организације су у билансу стања исказана у износу од 82.571.954 КМ. Ревизијом је утврђено стање уложених средстава у банке и друге финансијске организације у износу од 21.845.565 КМ. **Продајом државног капитала у банкама МФ је наплатило и укњижило у приходе укупно 10.246.527 КМ. Капитални губитак остварен продајом државног капитала износи 50.479.862 КМ. С обзиром да не постоји рачуноводствена политика разграничавања расхода, а да је губитак остварен највећим дијелом у 2002 -ој години, расходи 2002. године су морали бити увећани за капитални губитак.**
12. Министарство финансија није укњижило акције у вриједности од 1.370.000 КМ, које је добило на поклон од "Верано Моторс" Београд, купца државног капитала у Бањалучкој банци. **"Верано моторс" доо Београд је поклатио Министарству финансија акције уговором о поклону, који је закључен 29.01.2002. године, док је уговор о куповини државног капитала Банке закључен 21.03.2002. године (готово два мјесеца касније).**
13. У оквиру краткорочних разграничења исказано је и почетно стање обавеза из 2001. године које се односи на обавезу према "Македонија Табак" у износу од 1.507.000 КМ. **С обзиром да се обавеза према "Македонија Табак" односи на обавезе Министарства трговине и туризма, те да је Одлуком Владе РС из 1999. године пренесена на Буџет РС, погрешно је исказана у оквиру Министарства Финансија и нема карактер краткорочног разграничења.**
14. **Исказана вриједност извора сталних средстава од 300.532.758 КМ је недокументована и неадекватна исказаној вриједности сталних средстава Министарства од 4.945.691 КМ. Односи се највећим дијелом на неусаглашена књижења других буџетских корисника, које је неопходно усагласити, те на негативне курсне разлике у износу од 16.250.410 КМ, што не представља изворе средстава. Остали извори средстава од 60.553.698 КМ се односе на неправилна књижења преузетих обавеза и потраживања по почетним билансима банака.**
15. Министарство је у 2002. години за финансирање текућих трошкова и измирење обавеза из ранијих година утрошило 10.412.777 КМ или 37,51 % у односу на одобрена буџетска средства, међутим ако се из одобрених буџетских средстава изузму капитални добици Министарство је за финансирање текућих трошкова и измирење обавеза из ранијих година утрошило 4.542.188 КМ или 77,37% више од одобрених буџетских средстава за текуће финансирање и финансирање обавеза из ранијих година.
16. По обављеном ребалансу Буџета РС за 2002.годину Министарство је и даље обављало реалокације буџетских средстава и на тај начин извршило повећање Буџета Министарства за 3.516.513, да би се тим реалокацијама надомјестила прекорачења на појединим буџетским позицијама. Поменуте реалокације нису спроведене у складу са одредбама Закона о извршењу буџета.
17. Недоношењем подзаконских аката из надлежности министра финансија а на основу одредби Закона о буџетском систему нису створени услови за утврђивање јединствене рачуноводствене политике буџетских корисника. Непостојање јединствене рачуноводствене политике доводи до неправилног и непотпуног

приказивања прихода и расхода, а истовремено доводи и до неусклађености између биланса успјеха и биланса стања.

5 Препоруке

На основу утврђених закључака проистеклих из проведених ревизионих активности препоручује се Министру финансија следеће:

1. У Министарству финансија је потребно дефинисати рачуноводствене политике и политике интерне контроле које су претпоставке за потпуну примјену рачуноводствених начела и рачуноводствених стандарда и система интерних контрола на начин који омогућава поуздано управљање, располагање, трошење и контролу трошења буџетских средстава, како за Министарство финансија тако и за остале буџетске кориснике, као и поуздано извјештавање.
2. Израда финансијских извјештаја за буџетску годину мора бити усклађена са Законом о буџетском систему РС и Законом о трезору. Министарство мора у потпуности примјенити одредбу члана 5. тачке 8. Закона о Трезору ("прописивање и провођење правила везаних за књиговодство као и садржај и начин финансијског извјештавања у складу са прихваћеним међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор), како би се обезбиједило благовремено и поуздано извјештавање од стране свих буџетских корисника.
3. Министарство мора обезбиједити редовно извјештавање буџетских корисника о обављеним трансакцијама по њиховом налогу или по одлуци Трезора (без налога буџетских корисника), редовно усаглашавање прокњижених трансакција и управљање и контролу над финансијским средствима Републике Српске.
4. Набавке роба, услуга и уступање радова проводи у складу са одредбама Закона о поступку набавке роба, услуга и уступању радова, укључујући и надлежности и овлаштења Министарства у погледу одобравања реализације појединих начина прописаних овима Законом.
5. У билансу стања Министарства финансија је потребно извршити усклађивање билансне активе и билансне пасиве. Неусклађеност је углавном проистекла из неусклађених вриједности сталних средстава и извора сталних средстава и неправилних књижења. Такође је неопходно извршити усклађивање биланса стања и биланса успјеха Министарства. Утврђена неусклађеност је последица обухватања трансакција Буџета РС у оквиру биланса Министарства финансија.
6. У складу са чланом 4. и чланом 5. Закона о трезору неопходно је обједињавање свих новчаних средстава РС, укључујући буџетска, фондовска и друга ванбуџетска средства у домаћој и иностраној валути.
7. Потраживања за дате авансе Топланама и другим добављачима је неопходно усагласити, извршити потребне корекције и активирање примљених услуга и роба.

8. Са државним предузећима "Фруктона" Бања Лука, "Свила челинац, "Пролекс" Котор Варош" и "Борја" Теслић је потребно закључити уговоре о кредитима, с обзиром да предузећа узете кредите дугују Министарству Финансија.
9. Неопходно је у оквиру рачуноводствених политика дефинисати политику разграничавања прихода и расхода периода, како би се досљедно применијено рачуноводствени стандард 18 и реално исказали расходи периода. У том смислу, кумулиране разграничене обавезе према Централној банци БиХ за трошкове камата и трансфера, у износу од 560.139 КМ (дио трошкова који се односе на 2002. годину), те капитални губитак остварен продајом државног капитала у банкама, у износу од 50.479.862 КМ, треба да увећају расходе текуће године.
10. С обзиром да се обавеза према "Македонија Табак" односи на обавезе Министарства трговине и туризма, те да је Одлуком Владе РС из 1999. године пренесена на Буџет РС потребно је направити корекцију књижења у том смислу.
11. У оквиру дугорочних разграничења потребно је укњижити средства у износу од 804.040 КМ која се односе на унапријед плаћену закупнину пословног простора у згради Метала.
12. Стварање расхода и обавеза вршити у границама одобрених буџетских средстава и за намјене за које су одобрена буџетска средства, а у складу са одредбама Закона о извршењу буџета.
13. Планирање потребних буџетских средстава обављати на начин и у роковима предвиђеним Законом о буџетском систему, а реалокације буџетских средстава обављати на начин и под условима прописаним Законом о извршењу буџета.